

1813

ע.ע.

מדינת ישראל
הפנסיה

סרוטוקול מס' 3/ג'

מיטיבת ועדת העבודה
שהתקיימה ביום ד', י"ח בכסלו תשי"ד (25.11.53)
(בשעה 9.00)

חברי הוועדה:

נכח ר:

- ע. גוברין - היו"ר
- ז. טברסקי
- ח. למדן
- א. טטופ
- ס. קלמר
- א. שוטטק
- ר. שרי
- א. חבורי
- ב. בסחובני

מוזמנים:

- שרח העבודה - ג. כאירסון
- מר עילם - מטעם משרד העבודה
- ז. פילשטיין (מטעם מרכז הלטכות.
- ס. עציון)

חסרי:

- ב. צ. הראל
- א. וילבסקה
- פ. חסדאן
- ק. כהנא
- א. דיסלט
- י. רזפתין

הדיון על מצב התעסוקה.

סדר-היום:

היו"ר ע. גוברין:

פותח את הישיבה.

בישיבה האחרונה שמענו את תשובת

בא-כוח משרד העבודה על השאלה המיוחדת בקשר לסצב העבודה ברמלה. כמו כן, שמענו מפי נציגי מרכז הלשכות סקירה על מצב העבודה בארץ והצעותיהם להקלת האבטלה. הזמנו לישיבה זו את שרת העבודה ואח בא-כוח משרד העבודה, מר עילם, כדי לשמוע על הצעות משרד העבודה לפתרון בעיית האבטלה.

שרת העבודה - ג. מאירסון:

אינני רוצה לחזור על דברים שכבר אמרתם מעל במת הכנסת ובישיבות הועד

הפועל של ההסתדרות. אנו רוצה לקבוע בקיצור כמה עובדות וקווים לתכניותינו בשטח זה.

נוסף על סכומים זעירים שהופיעו בחקציב

הפיתוח ובחקציב הרגיל בקשר לעבודות ציבוריות, זיכונים, פיתוח מחצבים - סעיפים המכונים חלק גדול מן התעסוקה - היה מסומן בחקציב סכום של 8 מיליון ל"י לתעסוקה. סכומים אלה הוצאו, ואי-אפשר לשאוב יותר כספים כמקור זה. לפני כחלושה זבועות הודענו לאוצר, שאם לא נקבל מחקציב הפיתוח חוספת של 2 מיליון ל"י, לא נוכל יעוד להחזיק מעמד. טחר תתקיים ישיבת ועדת הארמים לענייני כלכלה, ואני מקווה שהעניין יסוכם. משרד העבודה כבר ערך את התכניות לגבי 2 מיליון ל"י אלה, ולמעשה כבר החלנו לפעול על חשבון זה.

בכוונתנו להצטמצם בכסף זה בראש וראשונה

לעבודות הקלאיות - הכסף עבודות רבות שעלינו עד כה: מרעה טבעי, הכשרת-קרקע, ייעור, מטעי האוכה ועבודות ציבוריות. בעבודות ציבוריות נשתדל, עד כמה שאפשר, להקציב סכום ניכר לכבישים גישה. אינני אוכרת זאת באופן אבסולוטי, כיוון שיש לקחת בחשבון עניי דברים: בכבישי גישה, גם אם הם נעשים בצורה הפרמטיבית ביותר, יום העבודה הוא בכל זאת יקר יותר, ואנו צריכים לחקול כמה ימי עבודה נציג בסכום של 2 מיליון ל"י; חנייה, אנו צריכים להפנות את העבודות למרכזי אבטלה, במידה שנוכל לתאם את הדברים במעגל הסכודות הציבוריות, הבכורה לכבישי גישה ולא לכבישים אחרים. בירושלים, למשל, היינו יכולים להקציב סכום כסף לפתיחת דרך לשטח בנייני "הדסה", של מנה לאפשר להם לגשת לעבודות פיתוח. אותו סידור עלינו עם האוניברסיטה לגבי שטחה בעיר. כאשר נחונן כביש גישה כדי להבטיח החלפת עבודות פיתוח ובנייה, אנו עושים זאת במידה שהדבר חלוי בנו.

לפי תכניותינו, אנו רואים אפשרות

להכניס עוד 3000 פועלים למעגל התעסוקה, כחונן לקטיף. עבודות אלו תהיינה בעיקר באיזורים שאין בהם הדריה, ובמידה מצומצמת גם באיזורי ההדריה, במידה שהקטיף לא יקלוט את כל מחוסרי העבודה. בחבוע העבר היו מקומות עבודה ל-1000 איש, בערך. אנו רוצים להכניס בחבועיים הקרובים עוד 2000 מקומות עבודה.

אנו מעריכים שהקטיף יקלוט כ-15.000

איש: 7500-8000 איש יעבדו בקטיף כמח. החאר יעבדו באריזה, עטיפה, הובלה, נגרות, סבלות בנמל ובחחנות הרכבת וכדומה. אנו מכניסים לחשבון זה גם את הפועלים שיחונספו בבתי החרושה למעשיות מיציה.

נחארח בעיית התעסוקה של כמה איזורים,

אינני רואה באבילת כל פחרון, אלא בהעברת חלק מאוכלוסייתם לחקלאות. יתכן שבעונת ההדריה, כאשר בי"חר "עסים" ובתי חרושה אחרים יתחילו לעבוד, יכנסו כמה אנשים לעבודה, אבל אין זה סידור קבע. עמדתו של משרד העבודה הייתה חמיד, והיה זה משה לרכז מספר גדול כל כך של

אנשים במקומות מסוימים, אבל אינני כוכנה להסיל את האספה על מי זהו אחר, כאילו עשה זאת כרוע לב ובכוונה רעה. אדרבא, הוא חיב שהעולים, בעיקר הקשיחים, ימחדרו באופן קל יותר בסביבות הערים. אינני אוסרת מצריך להעביר להתיישבות דוקא את האנשים החלקים והקשיחים, אבל לו יכולנו לפתוח בנקודה זו לדבר בזפה-אחת, היינו צריכים להגיד לאנשים הצעירים בסביבות רמח-גן ובני ברק ועליהם לעבור למקומות אחרים, כי אחרת אין להם חקנה.

בענין הסיכון העממי, או היום או

ב-30 לחדש ניגשים לעיון בתשובות על הכרזו לסיכון שלב ב'. בין ה-15 ל-20 בדצמבר, מיד אחרי בירור ההצעות על הסכומים, ברובנו להודיע למסתכנים על הכחיר הסופי של הדירות, ולהחחיל מיד בחתימת חוזים לטלב ב'. ועל החוזים האלה נחתום הפעם עוד לפני התחלת העבודה. הכוונה היא להחחיל מיד בעבודות פיתוח בכל המסחים ולהחחיל בבנייה ממש בסוף ינואר - התחלת פברואר. החכנית היא להכין את עבודות הפיתוח בכל המקומות ולהחחיל את הבנייה בכל המקומות בקצב מהיר, מתוך סגמה לגמור את הבנייה בשנת 1954. אנו רוצים לעשות זאת למען הסיכון העממי עצמו, אבל נוסף לזה החלטנו, שאם נרכז את העבודה וננצל את החרוזים האלה לעבירות פיתוח, אפשר יהיה לדרוש מהקבלנים לגשת לעבודה ולסיימה במסך 8-9 חודשים. איננו רואים קשיים בהצגת חמרים.

המכנה הנסקפת לנו גם לאחר סנקבל את

הסכום הנוסף של 2 מיליון ל"י היא, חוסר יכולת להמשיך בעבודות פיתוח בגלל סחור בנוזמנים. הכסף ישנו, אבל לא במקום הנכון. הכסף ישנו לא אצל האוצר, כי אם אצל אנשים אחרים, ולא כספים שלהם, אלא של האוצר, של המדינה - זהו כסף שתושבי הארץ חייבים לאוצר, אם על חשבון מס-הכנסה ואם על חשבון המקדמה. אינני חושבת שוועדת העבודה יכולה לדון על מצב התעסוקה, כבלי להגיד דבר ברור ותקיף לתושבי הארץ, כי האחריות לחלק מהסבל הנגרם למחוסרי העבודה מוטלת על אותם האנשים שבכיסיהם ובידיהם סכומים גדולים שהם חייבים לאוצר. אנן סוכרחה לציין, כי כסעם האוצר נעשים סאמצים גדולים מאוד לגביית הסכומים האלה, ולא בלי הצלחה, אבל יום מנגנון המוצלח ביותר לא יוכל לעשות מה שיכולה לעשות התעוררות של איזו אחריות אזרחית, והייתי חושבת לנכון לו וועדת העבודה היתה אוסרת משהו בנקודה זו.

ט. קלמר:

בישיבה הקודמת שמענו דבריהם מועזעים על כך, שפועלים אשר לא קיבלו את חכרם, סכרו את תלושי העבודה שלהם חכורה 70% סכר העבודה, וזה בשעה שהם עובדים 2-3 ימים בשבוע. אני יודע שהלנת-החכר מסעם האוצר אינה נעשית בזרון, אולם כזהו הכצב. בהזדמנות זו הייתי רוצה לשאול: מדוע אי-אפשר למצוא הסדר בין האוצר לבין קרנות הביטוח, שהן יעמידו את הסכום הדרוש בכדי לשלם לפועלים את חכרם בזמן, ביחוד שהתקציב לכך ישנו.

בעיית התעסוקה עמדה לפני כמה חודשים, היא עומדת עכציו וחעכור גם לאחר סרת-העבודה תקבל את הסכום הנוסף של 2 מיליון ל"י. אנו יודעים שאחד הפתרונות לשאלת התעסוקה הוא בהעברת חלק גדול מסחוסרי העבודה למקלאות, ובראש וראשונה להתיישבות, אך בסוסבים עומדים כ-1300 בחים דיקים, שהמוכסלים אינם רוצים לעבור אליהם. אין ספק, שלו כל ארגוני הפועלים היו מהאחדים מסביב לנקודה הזאת ואוסרים לפועלים שהם סוכרחים לצאת להתיישבות, היינו פותרים את הבעיה. אגב, ברצוני לשאול את נציגי סרכז הלסכות מה הם עושים בקשר לכך.

ע. ע.

לפי המספרים שמסרו לנו, ישנם בין מחוטרי העבודה כ-4000 אנשים בעלי כושר עבודה מוגבל. יש צורך לדאוג באופן זימתי גם לאנשים אלה, הנופלים למעמטה על הלשכה ועובדיה, הייתי רוצה לסייע בה חובת רוח העבודה בקשר לענין זה.

אין-ספק שכל חובלי הארץ היו מכניסים לאוצר את הסכומים שהם חייבים על חשבון הקדמה, היה זה מקל בהרבה על מצב האבטלה. אני חושב שוועדת העבודה חייבת לקבל החלטה בנוקדה זו.

היו"ר ע. גוברין: ישנם כיום בארץ 40,000 דורשי עבודה,

מהם 18,000-20,000 מחוטרי עבודה.

גם אם יכנסו כל הסכומים המגיעים לאוצר על חשבון הקדמה וגם אם שרר העבודה חקבל את הסכום הנוסף של 2 מיליון ל"י וסכומים נוספים אחרים, לא נוכל למצוא בהם פתרון רדיקלי לבעיית האבטלה. ישנם בארץ כנ"ל סקטורים היכולים לקלוט פועלים: התעשייה והחקלאות. לפי הערכתנו, גם אם יחולו שינויים רבים לטובת התעשייה הקיימת, גם אם נגביר את הייצור התעשייתי - התעשייה לא חוכל לקלוט אלפי פועלים. את הפתרון למצב האבטלה אנו רואים בעיקר בסקטור החקלאי, בהעברת אנשים להתיישבור.

בנקודות ההתייחסות עומדים בתים ריקים, ולעומת זאת נמצאים ריכוזים גדולים של סובסלים באיזורים שאין להם תקנה. בימי הסלסון הבריטי, כאשר צבא בריטי חנה בארץ, הוצאנו אנשים מהערים והעברנו אותם למקומות כמו ים-המלח, רפיח ועוד. אינני מאמין שנוכל לעשות זאת גם הפעם בהספות ובירוהים, אך מדוע לא תביא וועדת העבודה, ביוזמתה היא, חוק הקובע מי ילך להתיישבות? אני מעריך את השאלה הזאת לעיון, כי ראוי הדבר שהוועדה תיתן את דעתה עליו.

ח. לנדן: נסמך לי, כי תקופת הפל בעבודה היא

התקופה הנזכה ביותר להכרה מקצועית. כמטלה יזם לה איזה שהוא חשבון ודרך כלכלית, צריכה לראות מה הם חוגי המסצוע שיהיו דרושים בעוד זנה, בהסתתפות כספית של המטלה אפשר לקלוט אלפי אנשים במקומות עבודה קיימים לחם לימוד מקצוע, על מנת שיוכלו אח"כ להיקלט בעבודה.

אנחנו צריכים לתבוע מבעלי מקצועות הפטיים, שרבים מהם מסתכרים מאוד לירות בתבוע, שיעסיקו כמה אנשים בעבודות עזר כגון: רישום חולים אצל רופאים, תזונה לסלפונים וכו'. לי נדמה, שבעבודות ציבוריות בלבד, לא רק שלא נפתור את הבעייה, הן גם תיגמרנה. אני מציעה שוועדת העבודה חיפוש עם ארגוני המקצועות הפטיים, כדי לקבוע אתם הסדר לקליטת מספר סטודנטים על עובדים.

ביחס להעברת פועלים לחקלאות, אין כל וויכוח על כך שחשוב לגייס כל הספעה ציבורית בקשר לכך.

לדעתי, מטרד העבודה צריך להטיל על מספר אנשים לבדוק באופן מיוחד את השאלה, האם אי-אפשר לקלוט עובדים שספיים במשקים הקיימים.

וועדת העבודה צריכה להחליט אם דיוניה בחוק החצרנים, כי גם הוא עלול להקל במשהו על מצב האבטלה. כמו כן, יש להפסיק עבודות נוספות של אנשים העובדים במטרה קבועה.

א. טכני:

ביחנה האחרונה ירדה בטליס התעסוקה
מסקטור הפרטי ועלתה בזליס במסקטור
הציבורי, בעבודתו ציבורית, פירוש הדבר, שהחלק היוצר במדינה
עבר בטליס פחות מאשר בשנה שעברה.

ישנם בחו"ל יהודים עשירים המוכנים
להסיע בארץ כספים לפיתוח ענפי כלכלה יוניים, אולם מצד המוסדות
המתאימים בארץ לא נעזית כל פעולת הדרכה וייעוץ. כדי לפתור את
בעיית האבטלה ולחס הבראת המסך בכללו יש לעודד הסקעות הון, אך
הדיון בטאלה זו מקומו אינו בוועדה זו, כי לא אנחנו יכולים ליצור
אפשרויות עבודה, אנחנו יכולים רק לברר, לחקור ולעורר את הבעיית,
ומסוים כך אני מחייסם באפיקורסיות לכל הדברים הנאמרו.

ז. טברסקי:

זרת-העבודה דיברה על הצורך בסכום
נוסף של 2 מיליון ל"י. לכמה זמן

ינפיק סכום זה?

הדברים הנאמרו ע"י חברת הכנסת למדן
אינם מחומרי ענין, אף כי אינם פותרים את כל הבעיית. אנו רואים
מדוקא מחומרי המקצוע בפלסטים מעבודתם, ורצוני היה לנצל זמן זה על-
פנה ללמדם כקצוע.

שמעתי כי פרכז הלכות עומד להקים
בערים הגדולות טולקות כיוחדות לריסום אנשים קשיחים ומגבלים
בכור עבודה. אנשים הריסום עצמו אינו פותר דבר, אך חיוב מאוד
להגיע לידי המפקד המלא. משרד העבודה צריך גם להקציב סכומי כסף
כדי לפסן חכניות העסוקה לאנשים אלה, כי דוקא אצל אנשים אלה עומק
האבטלה הוא הגדול ביותר.

אשר להעברת מחומרי עבודה לחקלאות
סאותם האיזוריים שאין בהם העסוקה, אני כחארת לעצמי חקטה להעביר
חוטב קבוע כרמח-גן או בני-ברק, אך מדוע אי-אפשר להעביר את אנשי
המעברות, שאין להם כל סידור קבע במקומם? ברור שהדבר הזה ייעשה רק
בהכרח הטציאות.

זרת העבודה - ג. פאירסון:

ישנן כ-250 מחפחות הגרות באהלים,
מפגעו מאוד בגזטיים. הכינונו בחביל
אנשים אלה בחיים וצריפיים בכרחק 2-3 ק"מ מהאהלים, אך הם אינם רוצים
לעבור אליהם.

ז. טברסקי:

לגבי אלה שאנו מציעים להם סיכון
ועבודה והם אינם רוצים לזוז כמקוטותיהם,
אני חושבת שבעייתם אינה צריכה להעיק על מצפוננו. המציאות חלמה.

אם אנו שומעים כפי זרת-העבודה, שעוכבו
תכניות להעסקת אנשים בגלל אי-תשלום כספי הקדמה, מחובתנו להתריע
על כך.

היו"ר ע. גוברין:

אני מציע לוועדת העבודה לפנות אל
הציבור בגילוי הדעת דלהלן: נוכח
חוסר העבודה ומצוקתם של המובטלים, פונה וועדת העבודה של הכנסת
בחביעה נמרצת לאותו אורחי הנדינה, אשר טרם פילאו חובתם בדבר
מקדמה למס-הכנסה - כי לפטקו להחזיק ברשותם כספיים לא להם ומסרו
אותם לאלתר לאוצר המדינה, לנען חוכל המטאלה לעמוד בניצוע עבודתו
להקלת טעבת של המובטלים.

החטיבה בחקבלה.

ע.ע.

ח. לכרן:

אני מציעה להוסיף, כי חרובי המדינה
נדרשים לעזרת מידוריים על מנת לקלות

עובדים נוספים.

היו"ר ע. גוברין:

אנני מציע לקבל זאת, כי החוטפת
תחליט אם עיקר התביעה.

שרת העבודה - ג. פאירטון:

כאשר קמה המדינה, פתחנו בנסחה את
שערי הארץ ואכלנו לכל היהודים בעולם
לעלות ארצה. כאשר עזינו זאת, היה ברור שאנו לוקחים על עצמנו
אחריות גדולה, שנצטרך לקלוט את העולים החדשים בזיכרון ובעבודה
אולם המדינה איננה מוסד לצדקה, היא חייבת לבנות את עצמה למען
היהודים. האם היא חייבת לחפץ לעולים את העבודה במקומותיה?
מי מטביח זאת לעולים, מסקר מדעת, כי הוא יודע שהדבר בלתי אפשרי.
למדינה הזאת נחוץ עכשיו מספר רב של עובדי אדמה, ורק בעבודה זו
יש תקווה לעולים ולמדינה. אני שואלת: מה האסון לו היינו אוסרים
לאנשים בלשכות העבודה, על פי חוק, על פי סידור, כי אדם בריא בגיל
למטה מ-45, שאין בטבילו עבודה במקומו, צריך לעבור להתיישבות?
דבר זה יכול היה להיעשות גם בלי חוק, לו הציבוריות שלנו היתה
אחרת. לא אגיד שנעביר בנוח את האנשים להתיישבות, אנו יכולים
רק להציע להם לעבור להתיישבות, ואם לא ירצו, נאמר להם שאין לנו
בטבילם עבודה אחרת. מה אסון בזה, מדוע זה אכזרי, מדוע זה כפיה?
ואגב, ישנן מדינות רבות, כמו קנדה ואוסטרליה, העשותות זאת בלי
ציונות. הן מאפשרות הגירת אנשים רק בתנאי שהם יעבדו כמה שנים
בחקלאות.

ישנם כיום כ-10,000 איש בנעגל

ההכשרה וההתיישבות. אנו העמדנו תחנה אח הדגש על ההסתלקות, כי
לרעננו יש בזה חופלת גדולה יותר.

המכונת הנגמף של 2 מיליון ל"י במסגרת
תקציב הפיתוח יספיק לנו עד סוף שנת התקציב.

בכל מעגל הצרות של חוסר העבודה,

יש בכל זאת הנדל בין כי ייוסב בבאר-שבע לבין מי ייוסב בטבילת
רמת גן. נדרוש יש מרחב לפיתוח ולעבודות. כאשר מוטבי עולים
זקוקים בזמן הראשון לעבודה, אנו מעדיפים להוציא את הכסף לסליח
כבישי גישה למקום, כי כביש גישה לטקום הוא גם כביש צמיחה לחוצרת.
עשינו סידור עם הטובנות, שאנשי המוטבי לא יירצמו בלשכות העבודה,
וטיסקעו כספים לעבודה פיתוח כמטב למוטבים ואפילו בתוכם. אלה
הם דברים אלפנטריים, שאולי כבר איננו מופולריים כל כך בין העולים.

רצינו לקבוע חוק - ויתכן שנעשה זאת -
בדבר הנדח אהלים שנבנו במקומות בחים או צריפים. אהלים והעופרים
על אדמות קק"ל, על אדמות המדינה או על אדמות פרטיות שמחלקת הקליטה
קיבלה אחת למען המעברות, אין כל טיבה זימסיכו לעמוד לאחר שנבנו
במקומות בחים או צריפים. אם נוריד את האהלים, עי"כ נכריח את
האנשים להיכנס לצריפים. בכלל, אסור שאנו נמשיך להיות אומנות לכל
עולה. אנו צריכים לדאוג לו. הקיפוננו בטבילו צריף, בנינו בית, אם
הוא אינו רוצה לעבור אליהם, יחאר בטדה, אך את האוהל נוריד.
אנשים רבים אינם רוצים לעבור לצריפים ולבחים שהוקמו במרחק מה
מן האהלים, וישנן מפלגות בישראל - מפלגות פועלים, הסעודדים זאת,
וכל זה נקרא דאגה לעולים.

היו"ר ע. גוברין:

הכיון הדיון יתקיים ביום רביעי.

(התייבה נועלה)